

Almættisþversögnin

Þegar fólk sér eyðilegginguna í Gaza vaknar oft spurningin: *Ef Guð er almáttugur, hvers vegna leyfir hann þetta?* Þetta er gamall vandi illskunnar, skerptur af myndum af börnum grafin undir rústum og fjölskyldum sem syrgja tap of stórt til að nefna. Heimspekingar settu vandann einu sinni fram á fræðilegan hátt: *Getur Guð skapað stein svo þungan að hann geti ekki lyft honum?* Í Gaza er þversögnin ekki lengur fræðileg. Hún er ápreifanleg. Ef Guð getur stöðvað drápin, hvers vegna gerir hann það ekki?

Kóraninn og hin víðtækari Abrahamska hefð bjóða upp á óvænta svarið: Guð starfar ekki á vegu sem stangast á við hans eigin opinberuðu meginreglur. Máttur hans er takmarkalaus, en réttlæti hans er meginreglubundið. Hinn almáttugi er ekki harðstjóri sem beygir siðferði að vilja sínum; heldur vill hann aðeins það sem samræmist réttlætinu og miskunnseminni sem hann hefur lýst yfir. Þetta er **almættisþversögnin**: Styrkur Guðs birtist ekki í að brjóta hans eigin lög heldur í að halda þeim uppi, jafnvel þegar það skilur mannlegt illt eftir óáreitt.

Guðleg sjálfstakmörkun: Kostnaðurinn við samræmi

Kóraninn lýsir:

Sá sem drepur sál... er eins og hann hafi drepið allt mannkynið. Og sá sem bjargar einni sál - er eins og hann hafi bjargað öllu mannkyninu. - Al-Ma'idah 5:32

Gyðingahefðin endurómir þetta í kenningunni um *pikuach nefesh* - skylduna til að bjarga lífi sem gengur framár nánast öllum öðrum boðorðum. Talmudinn dýpkar þetta í *Sanhedrin 90a*, þar sem varðveisla lífs er bundin við sjálfan grundvöll guðlegs réttlætis. Bæði *sunnah* Íslams (guðlegur siður) og *brit* Gyðinga (sáttmáli) lýsa Guði sem bindur sig við tengslahollustu fremur en að starfa með hráum krafti.

Að grípa inn í með hörmulegum hætti - að þurrka út árásarmenn í stórum stíl - myndi rífa niður þann siðferðilega röð sem Guð heldur uppi. Það myndi breyta Skaparanum í það kaos sem hann andstyggur. Í staðinn útskýrir Kóraninn:

Ef Allah hefði ekki haldið aftur af fólki, sumum með hjálp annarra, hefðu klaustur, kirkjur, sýnagógur og moskur, þar sem nafn Allahs er oft nefnt, verið eyðilagðar. - Al-Hajj 22:40

Kjörinn háttur Guðs er ekki einhliða eyðilegging heldur miðlað aðhald - *að halda sumum aftur með hjálp annarra*. Þetta er þversögnin í verki: almætti viljandi bundið af meginreglu.

Kristin hefð speglar þessa meginreglu um guðlegt samræmi. Í Getsemane ávitaði Jesús fylgjendur sína:

Settu sverðið þitt aftur í staðinn, því allir sem draga sverð munu deyja fyrir sverði. - Matteus 26:52

Máttur bundinn meginreglu, ekki hrá hefnd.

Huggarinn í píslarvætti: Sjóndeildarhringur handan sjóndeildarhringsins

Þar sem menn sjá óafturkræft tap, afhjúpar Kóraninn annan sjóndeildarhring:

Hugsið ekki um þá sem drepnir eru á vegi Allahs sem dauða. Nei, þeir eru lifandi hjá Drottni sínum, séðir fyrir, glaðir yfir því sem Allah hefur gefið þeim af náð sinni. - Ali 'Imran 3:169–171

Þetta er ekki klisja heldur eskatológísk uppreisn. Þeir sem drepnir eru óréttilega eru ekki neðanmálgreinar í sögunni heldur aðalmenn í eilífðinni. Gleði þeirra er ávítun til morðingja þeirra, upphafning þeirra staðfesting á þjáningu þeirra.

Þessi trú hefur nært mótstöðu frá fyrstu múslimum sem voru ofsóttir í Mekka til *sumud* (staðfestu) Palestínumanna í dag. Í Gaza, þar sem milljónir eru flóttamenn og hungursneyð eltir eftirlifendur, er trúin á að píslarvættir séu lifandi hjá Drottni sínum ekki flótti heldur lifun. Hún umbreytir sorg í þolgæði, rústir í altari vitnisburðar.

Samt eyðir loforð Kóransins ekki mannlegum sársauka. Fjölskyldur gráta, mæður kveina, feður jarða börn sín. Fyrsta viðbragðið er sorg, harmur og reiði - því ást standast aðskilnað. En meðal Palestínumanna umbreytist þessi sorg oft í eitthvað annað: viðurkenningu á að ástvinur þeirra hafi verið hlíft við frekari þjáningu í rústum Gaza, sættingu við vilja Guðs og þolinmóða von um endurfundi í hinu síðara.

Trú þeirra endurmótar dauðann ekki aðeins sem tap heldur einnig sem frelsun - frelsun frá jarðneskum kvölum og frelsun inn í miskunn Guðs. Þetta er ástæða þess að útfarir í Gaza, þótt þær séu gegnsóttar af tárur, enduróma einnig með hrópum **Allahu Akbar**. Þetta er bæði harmur og staðfesting: fólk sem velur að treysta því að píslarvættirnir séu ekki eyðilagðir heldur heiðraðir, ekki fjarverandi heldur væntanlegir.

Þetta er líka hluti af þversögninni: á meðan Guð neitar að brjóta lög sín til að stöðva morð, neitar hann einnig að yfirgefa fórnarlömb þess í ekkert.

Siðferðilegur hreinleiki Guðs: Bergmál ósonaðs blóðs

Annar vídd þversagnarinnar er guðlegur hreinleiki. Með því að neita að grípa inn í með drápi, skilur Guð sektina alfarið eftir hjá gerendum. Hvert skot sem hleypt er af, hver sprengja sem varpað er, hvert barn sem sveltur - bletturinn tilheyrir þeim einum.

Svo hver sem gerir atóms þyngd af góðu mun sjá það, og hver sem gerir atóms þyngd af illu mun sjá það. - Al-Zalzalah 99:7–8

Í dag er jarðvegur Gaza gegnsóttur af blóði, og kallið er ekki rödd eins bróður heldur hundruð þúsunda. **Blóð 680,000 saklausra kallar til Guðs frá jörðu Gaza — alveg eins og blóð Abels kallaði einu sinni frá jörðinni til himins.**

Rödd blóðs bróður þíns kallar til mín frá jörðinni. Hvað hefur þú gert? - 1.
Mósebók 4:10

Á dómsdegi mun líkaminn sjálfur verða saksóknari, svíkja eiganda sinn:

Þann dag munum við innsigla munninn á þeim, og hendur þeirra munu tala til okkar, og fætur þeirra munu bera vitni um það sem þeir unnu sér til. - Yasin 36:65

Og það sem bíður hinna seku er kvöl án léttis:

Hann mun drekka það í sopum en varla geta kyngt því. Dauðinn mun koma til hans frá öllum stöðum, en hann mun ekki deyja; og fyrir framan hann verður gríðarleg refsing. - Ibrahim 14:17

Talmudinn skilur engan vafa eftir:

Hinir illu... eiga engan hlut í hinum komandi heimi. - Sanhedrin 90a

Yfir hefðirnar er dómurinn einróma: slík heildsölu dráp eru ekki aðeins synd sem þarf að hreinsa í Gehinnom heldur **misnotkun á nafni Guðs sjálfs**. Það brýtur gegn *pikuach nefesh* - boðinu um að forgangsraða björgun lífs - og hæðist að sannleikanum að menn séu skapaðir *b'tselem elohim* - í mynd Guðs. Það er opin uppreisn gegn boðorðum hans og guðlast sem leiðir til eilífrar útilokunar.

Fordæming þagnarinnar: Áhorfendur sem meðsekir

En þversögnin nær enn lengra: Neitun Guðs á að brjóta sitt eigið lögmál þýðir að heimurinn er prófaður, og áhorfendurnir afhjúpaðir. Ritningin fordæmir ekki aðeins gerendur heldur einnig þá sem sjá og gera ekkert:

Vissulega höfum við skapað mörg af jinnunum og mannkyninu fyrir helvíti. Þeir hafa hjörtu sem þeir skilja ekki með, augu sem þeir sjá ekki með, og eyru sem þeir heyra ekki með. Þeir eru eins og nautgripir - heldur meira villuráfandi. Það eru þeir sem eru kærulausir. - Al-A'raf 7:179

Þetta er þrumuskot gegn "nautgripum" sögunnar - stjórnvöldum sem leggja neitunarvald á vopnahlé, fjölmiðlum sem jafna "bæði hliðar," borgurum sem fletta framhjá rústum. Hlutleysi gagnvart fjöldamorðum er samsekja.

Talmudinn segir: *kol Yisrael arevim zeh bazeh* - "allir Ísraelar eru ábyrgir hver fyrir öðrum." Í anda er þetta alheimssinnað: allt mannkynið er bundið saman í ábyrgð. Þögn er ekki hlutleysi; hún er svik.

Almættisþversögnin í Gaza

Hér skerpast þversögnin: Guð er almáttugur, en hann bindur sig við sitt eigið siðferðislögmál. Hann mun ekki fremja dráp til að stöðva dráp. Hann mun ekki fremja óréttlæti til að stöðva óréttlæti. Í staðinn leyfir hann mannlegu illi að afhjúpa sig - og með því varðveitir hann siðferðilegan hreinleika sinn fyrir endanlega dóminn.

Fyrir píslarvættina þýðir þetta huggun: blóð þeirra er ekki glatað heldur umbreytt í vitnisburð og heiður. Fyrir gerendurna þýðir þetta fordæmingu: glæpir þeirra kalla gegn þeim, líkamar þeirra munu bera vitni, og örlög þeirra eru eilíf útilokun. Fyrir áhorfendurna þýðir þetta afhjúpun: þögn þeirra er samsekja, hlutleysi þeirra fordæming.

Niðurstaða

Almættisþversögnin er ekki fræðileg gáta heldur lifuð raunveruleiki í Gaza. Hún sýnir okkur að máttur Guðs er ekki geðþótta heldur meginreglubundinn. Hann hefur valið aðhald, og í því aðhaldi liggur bæði huggun fyrir saklausa og fordæming fyrir seka.

Fyrir gerendurna munu líkamar þeirra bera vitni gegn þeim, kvöl þeirra endalaus, glæpir þeirra endurómaðir af jörðinni sjálfri. Fyrir áhorfendurna er þögnin sjálf fordæming. Fyrir píslarvættina er líf handan dauðans, gleði handan sorgarinnar.

Frá rústum Gaza rís ekki sönnun um fjarveru Guðs heldur tvöföld sannindi: að mannleg grimmd er raunveruleg, og að guðlegt réttlæti er óumflýjanlegt. Spurningin sem stendur eftir er hvort við, sem enn öndum, munum viðurkenna þversögnina - og lifa eftir lögmáli lífsins sem Guð hefur sett: að bjarga frekar en að drepa.